

דיני לשמה בציצית

סוגי מלאכות הציצית

כדי לבאר היטב דיני לשמה בציצית, יש להקדים מה הן המלאכות של ציצית, ואיזה מהם צריכה להיות לשמה. ובכן, מלאכות הציצית הן חמשה: א. גזיזת הצמר מהכבשים. ב. ניפוץ ראשון, והוא ניקוי הצמר מהסיגים והפסולת על ידי מסרק. ג. ניפוץ שני, הוא שמעבירים את הצמר הסרוק בין גלגלים, אשר מהדק ומגהץ את הצמר, ולפעמים יוצאים ממנו חוטין רפואים מאוד. ד. טווייה, היא מה שנוטלים צמר ועושים ממנו חוטין על ידי גלגול סיבי הצמר. ה. שזירה הוא לשזור כמה חוטין יחד לעשות חוט ציצית עבה, שמורכב מכמה חוטין.

איזה מלאכה צריכה להיות לשמה

א. גזיזת הצמר מהכבשים, אינה צריכה להיות לשמה, כיון שכתוב גדילים תעשה לך דהיינו לשמה, אבל גזיזת הצמר אינה בכלל גדילין. ב. ניפוץ ראשון נחלקו בזה הפוסקים אם צריך להיות לשמה, וכתב הרמ"א שנוהגים להקל שאין צריך לשמה, אבל המשנה ברורה מביא בשם מהר"ל מפרג שלכתחלה יש להחמיר לעשות ניפוץ לשמה. והיו גדולי ישראל שהחמירו בזה בצנעה. ושמעתי מהרה"ח ר' מאיר שרף הי"ו מקרית ויזניץ, שהרה"ק ה"שועות משה" מויזניץ ז"ע, היה מקפיד על זה מאוד, והיה שלוחו לקנות לו בדמים יקרים - מאוד בימים - ניפוץ לשמה. ובזמנינו שיש אפשרות קלה יותר להחמיר בזה, ואין מייקר הרבה את עלות הציצית, ודאי ראוי לנהוג בחומרא זו, שכן נהג בה רבי עקיבא אייגר והרבה גדולי ישראל. ג. ניפוץ שני חמור יותר, שנחלקו הפוסקים האם הוא בכלל טווייה שצריכה לשמה לכל הדעות. דהיינו, אף המקילים בניפוץ ראשון, סוברים שניפוץ שני חייב להיות לשמה, כיון שהוא בכלל טויה, אבל יש סוברים שאינו בכלל טויה, ואין בזה הכרעה, ובודאי ראוי להחמיר, אבל המיקל יש לו על מי לסמוך. ד-ה טויה ושזירה, לכל הדעות צריכה להיות לשמה, לפיכך יש לקנות ציצית רק עם הכשר מהודר, כי לשמה בטויה ושזירה מעכב.

ציצית על ידי מכונה

ונחלקו הפוסקים האם עשיית ציצית צריכה להיות דוקא על ידי כח גברא, או אפשר גם במכונה. יש אומרים, שכיון שכתוב גדילים תעשה לך, צריך להיות עשייה על ידי אדם, ויש אומרים, שכיון שלא מצאנו בחז"ל שאמרו כן, אין לחדש מלבנו חומרא זאת. מכל מקום, אפילו המקילים שאין צריך כח גברא, מכל מקום מודים שיש בעיה אחרת בציצית הנעשית על ידי מכונה, והוא כוונת לשמה, דרוב הפוסקים סוברים שכונת לשמה לא מהני על ידי מכונה, אבל מכל מקום יש סוברים, שאם בשעת לחיצה על כפתור המכונה אומר שעושה זאת לשמה, מהני גם לכונת לשמה. ולמעשה כתב המנחת יצחק, שמי ששומר נפשו ירחק מציצית מכונה.

ניפוץ במכונה

ולענין ניפוץ, כיון שרבים סוברים שאין צריך עשייה לשמה, והעיד הרמ"א שכן המנהג, לכן אף לרבים המחמירים בניפוץ לשמה, אין להוסיף חומרא לעשותו דוקא בעבודת יד, ואפשר לעשותו במכונה, ויש מתירים לעשות במכונה גם את השלב השני של הידוק וגיהוץ, והכנסת הצמר במכונה והפעלת הכפתורים יהיה על ידי יהודי באמירה "לשם מצות ציצית".

ודע, כי מכוונת טווייה ושזירה אשר אין פעולתם על ידי חשמל כלל, אלא על ידי גלגלים אשר מסתובבים על ידי שאדם מסבב גלגל בידיו או ברגליו, וברגע שמפסיק האדם פעולת ידיו או רגליו נפסק סיבוב הגלגלים, אין בזה חשש כלל, והכל בכלל כוחו, וכשר הוא למצוה לכתחילה, בהשגחה שאכן יהודי יפעיל הגלגל לשם מצות ציצית.